

Kasvun ja oppimisen lautakunta 03.11.2021 § 108

§ 108

Lausunto valtuustoaloitteeseen vegaaniruokavaihtoehdon tarjoamisesta kaikilla kaupungin järjestämällä aterioilla

Valmistelijat / lisätiedot:
Ahola Minna L
Sivonen Tuija T
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Kasvun ja oppimisen toimialajohtaja Rinta-aho Harri

Kasvun ja oppimisen lautakunta antaa valtuutettu Henna Partasen ja 15 muun valtuutetun valtuustoaloitteeseen vegaaniruokavaihtoehdon tarjoamisesta kaikilla kaupungin järjestämällä aterioilla selostusosan mukaisen lausunnon.

Käsittely

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta:

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Valtuutettu Henna Partanen ja 15 muuta valtuutettua ovat 7.6.2021 jättäneet valtuustoaloitteen, jossa esitetään, että vegaaniruokaa aletaan tarjota kaikilla kaupungin järjestämällä aterioilla sitä erikseen haluaville, ateriaan oikeutetuille henkilöille siten, että vegaaniruokan saamiseksi riittää pelkkä erityisruokavalioilmoitus.

Valtuustoaloitteessa todetaan, että Espoon kaupungin kestävän energian ja ilmaston toimintasuunnitelmassa (SECAP) yhtenä tavoitteena on pienentää ruoasta syntyviä ilmastovaikutuksia esimerkiksi lisäämällä kasviskomponenttien osuutta ateriapalveluissa ja yksi keino on mahdollistaa ilmastoystävällistä vegaaniruokavaliota noudattaville ruokailijoille vegaaniruokan saaminen kaikilla kaupungin tarjoamilla aterioilla.

Lisäksi valtuustoaloitteessa kerrotaan, että Espoon kouluissa on vuodesta 2019 alkaen tarjottu vegaaniruokaa sitä haluaville oppilaille ja opettajille, mutta esimerkiksi päiväkodeissa vegaaniruokaa ei ole tarjolla vegaaniruokavaliota noudattavien perheiden lapsille eikä päiväkotien työntekijöille.

Nykytilanne vegaaniruokan tarjoamisesta kaupungin järjestämissä ateriapalveluissa

Kouluissa vegaaniruokaa tarjotaan erityisruokavalioilmoituksen perusteella vegaaniruokailijoiksi ilmoittautuneille valtuuston päätöksen mukaisesti.

Vegaaniruokailijalle suositellaan käyntiä ravitsemusterapeutin vastaanotolla, jotta varmistetaan ruokavalion täysipainoisuus. Koulujen ja päiväkotien ruokalistoilta tarjottava kasvispääruoka on jo tällä hetkellä useamman kerran viikossa vegaaninen (vaihteluväli 2–5 kertaan).

Varhaiskasvatuksessa vegaaniruoan kysyntä on ollut toistaiseksi pientä ja vegaaniruoan on saanut esittämällä asiasta lääkärin- tai ravitsemusterapeutin lausunnon. Nykykäytäntö ei tuo lisäkustannuksia, koska kaikissa Espoon kaupungin ja palvelutuottajien välisissä ateriapalvelusopimuksissa on sovittu, että terveydellisistä syistä valmistettujen erityisruokavalioiden hinnoittelu ei poikkea muista aterioista.

Valtion ravitsemusneuvottelukunnan Terveyttä ja iloa ruoasta - varhaiskasvatuksen ruokailusuosituksen (2019) mukaan vegaaniruokavalio sopii huolellisesti toteutettuna myös pienille lapsille, mutta tämä edellyttää muun muassa ravintolisien ja täydennettyjen elintarvikkeiden sekä monipuolisten kasviproteiinivalmisteiden käyttöä. Vegaaniruokavaliota on tutkittu lapsilla niin vähän, että tutkimusperustaisia johtopäätöksiä ruokavalion vaikutuksista lasten terveyteen ja kasvuun ei voida toistaiseksi tehdä. Varhaiskasvatuksessa olevan lapsen ruokavalion toteuttamisessa vastuu jakautuu sekä varhaiskasvatukselle että perheelle. Vegaaniruokavaliota noudattaville lapsille suositellaan ravitsemusterapeutin vastaanotolla käyntiä, että voidaan varmistaa lasten ravitsemuksen täysipainoisuus. Lähetteen ravitsemusterapeutille saa Espoossa neuvolan terveydenhoitajalta tai lääkäriltä.

Henkilöstöravintola- ja senioriruokailuissa, joissa asiakkaat maksavat ateriansa itse, korkeampi ateriahinta riittää kattamaan vegaaniruoan valmistamiseen liittyvät kustannukset. Edellä mainituissa ruokailuissa vegaaniruoan on saanut omalla ilmoituksella. Samoin kokous- ja vierastarjoiluissa on ollut jo saatavilla joitakin vegaanisia vaihtoehtoja. Pitkäaikaishoidossa olevien ikäihmisten osalta ei toistaiseksi ole ollut tarvetta vegaaniaterioiden tarjoamiseen.

Kustannusvaikutukset erityisruokavalioilmoituksella valmistetuista vegaaniaterioista varhaiskasvatuksessa

Tällä hetkellä vegaaniruokavaliota noudattavien ruokailijoiden määrät varhaiskasvatuksessa ovat noin 20 lasta ja noin 10 aikuista. Mikäli vegaaniruokaa tarjottaisiin erityisruokavalioilmoituksen perusteella, nostaisi se ateriapalvelutuottajien ateriahintoja vegaaniruoan osalta. Kokopäiväisessä varhaiskasvatuksessa oleva lapsi saa päivän aikana aamupalan, lounaan ja välipalan. Lisäkustannuksia tuovat vegaaniruokavaliossa käytettävä kasviperäinen ruokajuoma, jonka hinta on korkeampi kuin maidon tai piimän. Lisäksi lisäkustannuksia tuovat aterioilla tarjottavat sekä ruoanvalmistuksessa käytettävät kotimaiset kasviproteiinivalmisteet, joiden käyttöä tulisi suosia SECAP-ohjelman mukaisesti. Pienten annosten valmistuksessa ja jakelussa ovat työvoimakustannukset ja hävikin osuus suurempia aterioita kohden verrattuna suurempien määrien valmistamiseen.

Valvonta-ateriat veloitetaan toimialalta ja tällöin vegaaniruoan kustannukset tulevat toimialan maksettaviksi. Helsingissä varhaiskasvatuksessa vegaaniruokavaliota noudattavia lapsia on noin 100. Vegaaniruoan on saanut erityisruokavalioilmoituksella sekä lapset että aikuiset, jos he noudattavat vegaaniruokavaliota myös kotona. Arviolta Espoossa vegaaniruokailua noudattavien lasten määrä voisi olla noin puolet Helsingin määrästä, jolloin lisäkustannus lasten osalta olisi noin reilu

10 000 euroa vuodessa. Mikäli vegaaniruokailua noudattavien valvonta-ateriaan oikeutettujen aikuisten määrä kaksikertaistuisi nykyisestä, olisi lisäkustannusten osuus noin 2000 euroa vuodessa. Alla olevaan taulukkoon on laskettu keskimääräinen lisäkustannusten osuus kokopäiväisessä varhaiskasvatuksessa olevien lasten ja valvonta-ateriaan oikeutettujen aikuisten osalta eri määrillä 220 toimintapäivää (yksi vuosi) kohden.

Lasten määrä	Lisäkustannus €/ vuosi	Aikuisten määrä	Lisäkustannus €/vuosi
20	4136	20	1980
50	10 340	50	4950
60	12 408	60	5940
70	14 476	70	6930
80	16 544	80	7920

Yhteenveto

Mikäli Espoossa tarjottaisiin varhaiskasvatuksessa vegaaniruokaa valtuustoaloitteessa esitetyllä tavalla eli erityisruokavalioilmoituksen perusteella, tarvitaan tähän toimintaan lisämäärärahaa. Tällä hetkellä lisäkustannuksiin ei ole varauduttu talousarvioissa. Lisäksi pienten annosten valmistuksessa ja jakelussa syntyy ruokahävikkiä, jonka osuutta tulee SECAP-ohjelman mukaan tavoitteellisesti vähentää.

Lisäksi päätöksenteossa tulisi huomioida, että vegaaniruokan tarjoamisessa käytettäisiin samaa mallia kuin Helsingissä eli vegaaniruokan saisi erityisruokavalioilmoituksella, jos vegaaniruokavaliota noudatetaan myös kotona.

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

- Valtuustoaloite vegaaniruokavaihtoehdon tarjoaminen Henna Partanen ja 15 kaupunginvaltuutettua

Tiedoksi